

*Сухова Світлана Андріївна,
студентка 4-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права
Сафончик О.І.*

ПРАВОВА ПРИРОДА ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

На даний момент наша країна переживає активний інтеграційний процес в європейське середовище, а тому, актуальним буде дослідження окремих аспектів договірних інструментів, що перебувають на етапі становлення, проте, широко використовуються не теренах іноземних держав. Так, шлюбний договір є відносно новим для української юридичної практики договірним інструментом, так як був утворений в Україні в 1992 році, коли було внесено зміни до Кодексу про шлюб та сім'ю. Так, з того моменту передбачалась можливість укладання шлюбного договору між особами, між якими цей шлюб був укладений. Пізніше, 16.06.1993 року Кабінет Міністрів України затвердив Порядок укладання шлюбного контракту, який наразі втратив чинність [2].

Зараз, відносини пов'язані із укладанням даного договору врегульовані Сімейним кодексом України (далі – СК України), а саме главою 10, положення якої закріплюють те, що у такому договорі можуть бути визначені лише майнові відносини між чоловіком та жінкою, зокрема, їх майнові права та обов'язки як батьків дитини. На разі, укладання шлюбного договору регулюється виключно СК України, щодо інших нормативно-правових актів, то вони всі втратили чинність. Проте, не зважаючи на існування такого договірного інструменту, він все ж не набув широкої популярності. Це можна пояснити тим, що в Україні поширений традиційний підхід до створення сім'ї, згідно якого шлюб укладається без будь яких зобов'язань. Ще однією умовою є низький рівень правової обізнаності, зокрема, щодо порядку та умов укладання такого договору, тощо [2].

Також, слід додати і те, що чинне законодавство України, в тому числі СК України не містить будь якого легального визначення шлюбного договору. Можливо тому, через відсутність єдиного підходу до його розуміння, даний вид договору застосовується не досить часто,

та являється недооціненим. Окрім того, в суспільстві панує думка про те, що укладання такого договору – це ознака недовіри один до одного.

Опираючись на листи-роз'яснення Міністерства юстиції України, укладання такого договору – це не обов'язок сторін, а їх взаємне волевиявлення, що спрямоване на вирішення окремих питань сімейного життя, а тому, будь які умови що погіршують становище одного із подружжя проти його волі слід вважати не дійсними, як і власне договір, укладений без додержання порядку, передбаченого чинним законодавством. Доцільно відзначити про те, що такий договір повинен бути укладений виключно в письмовій формі та підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню [3]. Так, на думку Сафончик О.І., шлюбний договір виступає домовленістю осіб, що вступають у шлюб, та який спрямований на визначення майнових прав та обов'язків таких осіб в разі розірвання ними шлюбу [4].

Слід також відзначити те, що СК України передбачає можливість укладання такого договору виключно подружжям, або особами які подали заяву про реєстрацію шлюбу. Щодо початку дії такого договору, та дані відносини також врегульовані нормами СК України. Так, якщо такий договір було укладено між подружжям, то він набирає чинності в день його нотаріального посвідчення. В разі, якщо він був укладений між особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, такий договір набирає чинності з моменту реєстрації шлюбу. Хотілося б відзначити про те, що шлюбний договір може містити перелік майна, яке особи, між якими укладено шлюб передають на загальні потреби сім'ї. Також, сторони такого договору можуть врегулювати питання поділу майна в разі розірвання такого шлюбу. Договором також можуть бути врегульовані умови користування житлом. Так, в разі, якщо один із членів подружжя заселяється в житло, що належить іншому із подружжя, то питання, що стосуються користування таким житлом можуть бути вирішені в такому договорі. Умови договору можуть передбачати компенсацію за користування таким житлом в разі розірвання договору між особами.

Шлюбним договором також можуть бути вирішені питання, що

стосуються права на утримання. Так, в умовах договору, його сторони можуть домовитися про утримання одного із подружжя. При цьому, таке утримання може здійснюватися незалежно від непрацездатності або ж необхідності будь якої матеріальної допомоги. Договором також може бути чітко встановлений розмір аліментів. В разі, якщо один із членів подружжя порушує таку умову, то стягнення аліментів може відбуватися на підставі виконавчого припису нотаріуса [1].

Влучно зазначає Сафончик О.І. про те, що зазначеним вище договором члени подружжя не можуть врегулювати будь які немайнові права та обов'язки відносно дитини (дітей). Вона також стверджувала про те, що не дозволяється укладання шлюбного договору на умовах, що можуть поставити будь кого із членів подружжя у скрутне (несприятливе) становище, а сам шлюбний договір не повинен містити обмежень які б стосувалися добровільності укладання шлюбу, рівноправності чоловіка та жінки, тощо [4].

Варто додати і те, що положення СК України забороняють будь яку односторонню зміну такого договору, а тому, він може бути змінений виключно на підставі угоди подружжя, яка в подальшому підлягає нотаріальному посвідченню.

Також Кодекс забороняє односторонню відмову від такого договору, а тому, він може бути припинений на основі двосторонньої відмови від такого договору подружжям, або ж розірваний на підставі рішення суду, тощо [1].

Отже, можна сказати про те, що шлюбний договір являється перш за все договором, який дає змогу вирішити будь які спірні питання стосовно спільного сімейного життя осіб, що подали заяву про реєстрацію шлюбу, або ж подружжя, тощо.

Література:

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. № 21–22. ст. 135.
2. Чеховська І. В. Адміністративно-правове забезпечення державної сімейної політики в Україні: дис. ... докт. юрид. наук. Ірпінь, 2014. 535 с.
3. Роз'яснення начальника відділу методично-правового забезпечення діяльності нотаріату Міністерства юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_11523

4. Сафончик О.І. Шлюбний договір і IT: проблемні питання застосування. Часопис цивілістики. 2017. Вип. 26. С. 83–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_26_20